

קבוע לדיון בפני כבוד השופט
ע. דרויאן-גמליאל ליום
10.9.20 בשעה 14:30

בעניין שבין:

מועצת העיתונות בישראל

באמצעות עו"ד יעל גרוסמן ו/או סאלי ליכט
מרחוב ה' באייר 4, תל אביב, 6209302
טל': 03-5279460; פקס: 03-5279461
ארנה לין ושות', משרד עורכות דין
מרחוב קויפמן 4, בית שרבט, תל אביב 68012961;
טל': 03-6239055; פקס: 03-5617969;

המבקשת להצטרף

לבין:

1. ליאור קופלוביץ ת.ז. 65940843

באמצעות ב"כ עו"ד גונן בן יצחק
מרח' המסגר 56 ק-4 תל אביב;
טלפון: 052-3588053; פקס: 077-7001244;
טל: 077-7050912;

העורר בהליך העיקרי

2. משטרת ישראל

באמצעות היחידה החוקרת להב 433

המשיבה בהליך העיקרי

3. ארגון העיתונאים בישראל (ע"ר 580690667)

באמצעות ב"כ עוה"ד אמיר בשה
ממשרד עוה"ד בשה זבידה סבוראי,
(ב.ס.ר 4, קומה 23), רחוב מצדה 7, בני ברק 5126002;
טל: 03-7743000; פקס: 03-7743001; office@bszlaw.co.il;

המבקש להצטרף

בקשה להצטרפות להליך כ"ידיד בית המשפט"

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לאפשר למבקשת, מועצת העיתונות בישראל (להלן: "המועצה"), להצטרף להליך שבכותרת במעמד של "ידיד בית המשפט", ולהגיש עמדתה בערר הנדון על החלטת בית משפט השלום (כבוד הנשיאה ע' רון) מיום 4.8.20 בתיק ה"ת 6324-08-20 קופלוביץ נ' מ"י.

הערר הוגש ע"י העורר, ליאור קופלוביץ, עיתונאי (להלן: "העיתונאי") בעקבות החלטת בית משפט קמא הנכבד לפיה צו התפיסה שהוצא כנגדו, אשר במסגרתו נתפסו מחשבים, מדיה מגנטית, התקני אחסון, מסמכים, טלפונים ניידים ועוד - יישאר על כנו.

קביעתו של בימ"ש קמא הנכבד מעוררת סוגיות הקשורות בהגנה על חסיון של מקורות עיתונאיים ומידע עיתונאי.

המועצה מבקשת להצטרף לערר כדי שיתאפשר לה ליטול חלק בהליך ולהשמיע את עמדתה בשאלה העקרונית שמעורר ערר זה, בנושא האופן בו יש לבצע חיפוש ותפיסה של חומרים ממוחשבים כאשר יש חשש לפגיעה במקורות ובמידע עיתונאי.

במידה ותצורף, תתייחס המועצה לסוגיות העקרוניות העומדות בפני בית המשפט הנכבד, זאת ללא נקיטת כל עמדה בכל הנוגע לתיק החקירה לגופו.

חשיבות הבקשה:

1. בית משפט קמא הנכבד הוציא את צו התפיסה הראשוני כנגד רכושו של העורר, ובמסגרת בקשה לביטול צו התפיסה, הורה כי הצו יישאר על כנו. החלטתו התבססה על הקביעה כי הצו הוא מידתי, שכן היחידה החוקרת גיבשה מתווה לעיון בחומר שייתפס, מתווה שמטרתו להבטיח במידת האפשר את החיסיון העיתונאי.
2. עמדת המועצה היא כי ההחלטה להותיר את צו החיפוש על כנו במתווה שנקבע, הינה החלטה עקרונית בעלת השלכה מהותית על הליכים אחרים. להחלטה זו רלבנטיות מהותית לחופש העיתונות, לחופש הביטוי, ולתרומתם החשובה לחשיפת שחיתויות.
3. לחסיון העיתונאי, על היבטיו השונים, תפקיד מרכזי וחשוב במימוש מעמדה של העיתונות החופשית בישראל כ"רשות רביעית", שבין תפקידיה שמירה על הדמוקרטיה והעברת מידע לציבור. ללא שמירה כדבעי על חיסיון עיתונאי על כל היבטיו, וללא קיומה של עיתונות חופשית בישראל, חופש הביטוי לא יהיה שלם והתהליך הדמוקרטי ייפגע.

וכך קבע בית המשפט העליון:

"חיסיון עיתונאי הינו חשוב ביותר, ולא בכדי הפסיקה יצרה את החיסיון חרף החשש שהדבר עלול לפגוע בחקר האמת. זאת על

מנת לאפשר עיתונות חופשית הנשענת על מקורות שיסכימו לחשוף את המידע לציבור במידה וחיסיונם יישמר. הצורך בשמירה על עיתונות חופשית הינו חלק מההגנה הרחבה שהמשפט נותן לחופש הביטוי שהינו חיוני במדינה דמוקרטית...¹

4. החשש המרכזי הנובע מהפגיעה בחיסיון העיתונאי הינו מפני יצירת "אפקט מצנן", שיכול להשפיע על תפקודה של העיתונות.

ככל שהקרקע עליה ניצב החיסיון העיתונאי תהיה מצומצמת, פחות יציבה ופחות ודאית, כך יחששו מקורות מידע עיתונאים לפנות לעיתונאים ולמסור להם מידע.

"האפקט המצנן" יכול להביא לכך שיימנע מהציבור מידע על פרשיות שחיתות בשלטון או במוסדות ציבוריים; לכך שהציבור לא יהיה ער למחדלים שעלולים לקרות או שקרו; לכך שהציבור לא יקבל מידע על מהלכים פנימיים שהשלטון לעתים מעוניין להסתיר מסיבות אלו או אחרות; לכך שהציבור לא ייחשף לסיקור אירועים שבהם משתתפים גורמים שעלולים להיות יעד של רשויות החקירה או האכיפה, וכד'.

חשוב להדגיש בהקשר זה את משקלה הסגולי הנכבד ואת תרומתה האדירה של העיתונות בישראל לחשיפת אירועים שונים שלא היה ניתן להם פומבי בלעדיה.

5. פגיעה בחיסיון העיתונאי עלולה לפגוע ביכולת התפקוד של העיתונאים ובחופש העיתונות, פגיעה שהשלכותיה קשות למשטר הדמוקרטי:

"פגיעה ביכולת התפקוד של העיתונאים היא פגיעה בחופש הפעולה ובתקינות הפעולה של העיתונות בכלל. אמצעי התקשורת ממלאים תפקיד בעל חשיבות ראשונה במעלה במשטר דמוקרטי. מסירת מידע לציבור באמצעות אמצעי התקשורת מאפשרת העלאת עניינים חשובים על סדר היום הציבורי ומאפשרת את בחינתם בידי הציבור. חופש הפעולה העיתונאי מבטיח את חופש הביטוי שהוא מאמות היסוד של משטר דמוקרטי"².

6. לפיכך מבקשת המועצה לאפשר לה להצטרף ולהביע את עמדתה בדיון עקרוני זה.

¹ רע"א 6872/11 עמירם כהן ואח' נ' איתן בן דוד, דינים עליון 2012 (18) 1123, ניתן ביום 13.2.2012, סעיף 4.
² ב"ש (ת"א) 90742/02 חדשות 10 בע"מ נ' משה קצב ואח' (מיום 18.10.2009) (פורסם ב"מאגר נבו"), עמ' 9.

המבקשת - מועצת העיתונות בישראל

7. המועצה הינה גוף וולונטארי, שנוסד בשנת 1963, הכולל עיתונאים, עורכים, מוציאים לאור ונציגי ציבור, ואשר שם לו כמטרה ראשית את השמירה על חופש העיתונות בישראל ועל זכות הציבור לדעת.
8. המועצה היא הגוף המופקד על שמירת הערכים של עיתונות חופשית, בהם חופש המידע, חופש הביטוי וחופש הבעת הדעה.
9. טבעה של המועצה והיקף הגופים החברים בה, מיצבו אותה כגוף אשר מתבקש לחוות דעתו ועמדתו בנוגע לחקיקה פרלמנטארית בסוגיות הנוגעות בתקשורת ועיתונות. המועצה משמשת באופן קבוע כגוף מייצג לוועדת חוקה בסוגיות הקשורות בחופש העיתונות, ובהן: סוגיות הטלת איסור פרסום; חסיונות עיתונאיים; והיקף הגישה למאגרי מידע.
10. המועצה הוזמנה על ידי בתי המשפט להביע את עמדתה כ"ידיד בית משפט" בתיקים עקרוניים שבהם נדונו סוגיות המצויות בתחום עיסוקה ומומחיותה, והיתה שותפה לפיתוח ההלכה בנושאים אלה.³
11. הערר דנן נוגע בסוגיות המצויות בלב ליבו של תחום המומחיות של המועצה. בין היתר נוגעת העתירה להיקף החסיון של המידע העיתונאי ולהגנה על מקורותיו של העיתונאי. המועצה טוענת כי חשיבות הנושא מצדיקה את השמעת קולו של הגוף המייצג את רוב כלי התקשורת בישראל, הלא הוא מועצת העיתונות.

ידיד בית משפט

12. מוסד "ידיד בית משפט" הגם שאינו מעוגן בחקיקה, הוכר בפסיקתו של בית המשפט נכבד זה.
13. "ידיד בית המשפט" הוא גוף ציבורי במהותו, שאינו צד ישיר לסכסוך, אך הוא בעל עניין באינטרסים הנדונים בו, ומכיר את הנושא שהוא הסכסוך. צירוף גופים כאלה נותן ביטוי ראוי לגורמים מייצגים ומומחים, שיש בידיהם, באמצעות הצגת עמדתם, לסייע לבית המשפט לגבש את הכרעתו בסכסוך.

³ ראה, למשל, רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון (המאוחד) בע"מ - פורסם באתר המשפטי "נבו"; בג"צ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל - פורסם באתר המשפטי "נבו"; ע"ח 16-01-47724 מדינת ישראל נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ - פורסם באתר המשפטי "נבו";

14. **בהלכת כוזלי**⁴ הכיר בית המשפט העליון במוסד "ידיד בית המשפט" ובתרומתו ל"גיבוש עמדה והלכה המשקפת את מגוון המצבים והבעיות שבסוגיה" שעומדת בפני בית המשפט. מאז צורפו גורמים ציבוריים רבים לדיונים בנושאים שונים וביניהם מועצת העיתונות⁵, הסנגוריה הציבורית⁶, לשכת עורכי הדין⁷ ולשכת רואי החשבון בישראל⁸.
15. **בהלכת כוזלי** הנ"ל מונה כבוד הנשיא ברק מספר קריטריונים לצירוף "ידיד" (שאינם ממצים, כדבריו), כגון התרומה הפוטנציאלית לדיון, מהות הגוף המצטרף ומומחיותו, סוג ההליך והפרוצדורה הנוהגת בו, ניסיונו של הגוף והייצוג שהוא מעניק לאינטרס שבשמו הוא מצטרף, מהות הצדדים הישירים להליך, השלב שבו הוגשה בקשת ההצטרפות ומהות הסוגיה העומדת להכרעה (שם, עמ' 555 לפס"ד). להרחבה בדבר השיקולים שיש להביאם בחשבון בעת הפעלת שיקול הדעת, ראה דורון ישראל ומנאל תותרי גובראן "לידתו והתפתחותו של 'ידיד בית המשפט' ישראלי, עלי משפט ה' תשס"ז, (להלן: "דורון וגו' בראן") עמ' 77-78, כן ראה: מיכל אהרוני, "הידיד האמריקני – קווים לדמותו של ה-Amicus Curiae (ידיד בית המשפט)", המשפט, גיליון 18, יולי 2005).
16. כפי שנאמר לעיל, המועצה סבורה כי היא עונה לקריטריונים האמורים וכי צירופה להליך כ"ידיד בית המשפט" יתרום לבירור השאלה המשפטית הנדונה בו, תוך הארת זוויות נוספות על אלה שעולות מן המחלוקת כפי שזו מוצגת באמצעות הצדדים להליך.
17. מועצת העיתונות בישראל, כמייצגת מובהקת של האינטרס עליו היא מופקדת – קרי: שמירה על חופש העיתונות ועל זכות הציבור לדעת תוך קביעה ושמירה על כללי אתיקה עיתונאיים – הינה גורם רלוונטי ורב חשיבות שיש בו כדי לתרום לבירור העתירה. זאת, תוך ראיית התמונה כולה בכל הנוגע לשאלות העקרוניות העולות בפני בית המשפט הנכבד.
18. ב"כ העיתונאי, עו"ד גונן בן יצחק, הסכים לבקשת ההצטרפות.
19. נוכח האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את הבקשה ולהורות על צירופה של המועצה להליך כ"ידיד בית המשפט", ולאפשר לה להגיש את עמדתה.

הסיבות לבקשת ההצטרפות

20. העיתונאי נחקר בחשד לביצוע עבירות של הטרדת עד ועבירות נלוות בעקבות תחקיר עיתונאי בנוגע לפרשה המכונה "פרשת 3000".

⁴ מ"ח 7929/96 כוזלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 529, 554 (1999).

⁵ ראה הערה 3;

⁶ ראה למשל: פס"ד כוזלי לעיל, ע"פ 11/99 שוורץ נ. מ"י, פ"ד נד(2) 24, ע"פ 7853/05 רחמיאן נ. מ"י, (מיום 27.11.2006) פורסם בנבו.

⁷ ראה למשל: בג"צ 744/97 גוזלן נ. השופט אמינוף, פ"ד נא(1) 355, בג"צ דורון נ. שר האוצר, מיום 10.8.2006 (פורסם בנבו).

⁸ ראה למשל: ע"א 8548/06 עו"ד אינדיג נ. פרימייר קלאב בע"מ, מיום 31.8.2008 (פורסם בנבו).

21. היחידה החוקרת תפסה מידיו מספר מחשבים, מספר מכשירי טלפון נייד, עשרות התקני אחסון מדיה מגנטית מסוג DOK, כ-10 הארד דיסקים, קרטון או שניים של מסמכים, מצלמות כפתור, מצלמות מעקב, כרטיסי זיכרון של מצלמות ועוד.
22. כל עבודתו העיתונאית, דהיינו כל התחקירים שבוצעו על ידו, המידע שנאסף על ידו, שמות מקורותיו, הגלויים והחסויים, וכל פרי עמלו במהלך השנים מצויים בחומר שנתפס ע"י היחידה החוקרת. להחזקת החומרים על ידה, ולחיפוש בהם לפי המתווה שאימץ בימ"ש קמא הנכבד, יש השפעה של ממש על נושא החסיון העיתונאי.

עיתוי בקשת ההצטרפות

23. ביהמ"ש הנכבד מתבקש להורות על צירוף המבקשת לדיון בשלב זה, שכן במידה והחסיון העיתונאי יפגע בשלב זה, לא ניתן יהיה לרפא את הנזק גם אם השימוש בתוצרי החיפוש יוגבל בהמשך.
24. מועצת העיתונות צורפה גם בעבר כידיד בית המשפט להליכים המצויים בשלב הערר לפני בית המשפט המחוזי על צווים שניתנו ע"י בימ"ש השלום⁹.
25. בבש"פ 7917/19 אוריך נ' מ"י¹⁰ קובע ביהמ"ש העליון כי אותו ביהמ"ש שמתבקש לתת צו חיפוש, הוא שצריך לדון בהשלכותיו, שכן ביהמ"ש הדן בבקשה יכול עדיין למנוע או לצמצם פגיעה נוספת בפרטיות הנחקר.
26. אף המשיבה, מיוזמתה, ציינה בסעיף 11 לתשובתה לבקשת ההצטרפות של ארגון העיתונאים, כי הגוף הרלבנטי לדיון הנדון הוא מועצת העיתונות, שהיא הגוף הקובע את כללי האתיקה של העיתונאים.

הנוהל וההנחיה המשטרית הפנימית בנוגע לחיפוש אצל עיתונאים

27. בשנת 2012 קיימה מועצת העיתונות מפגשים עם נציגי המשטרה, אשר בעקבותיהם גיבשה המשטרה נוהל מחייב והנחיות פנימיות בנוגע לדרך החיפוש אצל עיתונאים. הנוהל המשטרתי בנוסחו המעודכן הוא נוהל מס' 300.01.227 אשר נקרא "זימון עיתונאי לחקירה ועריכת חיפוש". העתק הנוהל מצ"ב ומסומן "נספח א" לבקשה זו.
28. הנוהל קובע את שרשרת האישורים הדרושה בטרם עריכת החיפוש, כולל אישור מפכ"ל (סעיף 3 לנוהל), ובהמשך קובע הנוהל מנגנון ספציפי שנועד להעביר תחת שבט ביקורתו של ביהמ"ש כל מסמך שיש בעיון בו כדי להפר את החסיון העיתונאי. עפ"י הנוהל, כאשר

⁹ למשל, ע"ח (תי"א) 47724-01-16 מ"י נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ;
¹⁰ פורסם באתר המשפטי "נבו"

במהלך החיפוש נתפס חומר שהעיתונאי טוען כי הוא חסוי, יש להכניסו, ללא לעיון בו, למעטפה סגורה וחתומה, ולהביאו לביהמ"ש להכרעה בשאלת החיסיון.

29. בעקבות אותם מפגשים בין המשטרה למועצת העיתונות, גובשו גם הנחיות פנימיות שמוסיפות וקובעות כי דרוש אישור מיוחד של ראש אח"מ לחקירת עיתונאי, גם כאשר אין חשש לחשיפת זהות מקורות או איסוף חומרים שברשותו. העתק המכתב המסכם הנחיות פנימיות אלה, שאותו העבירה המשטרה לנשיאת מועצת העיתונות ביום 12.2.12, ביחד עם גרסה ראשונית של הנוהל, מצ"ב ומסומן "נספח ב" לבקשה זו.

30. המועצה תבקש להביע את עמדתה בנוגע להשפעת הנוהל המחייב אשר גובש מולה על נסיבותיו של עניין זה, ועל המתווה שגובש ע"י היחידה החוקרת ואומץ ע"י בית משפט קמא הנכבד. מדובר במתווה שמטיל על היחידה החוקרת עצמה את מלאכת המיון והעיון בתפוסים, לפי קריטריונים מסוימים, לצורך הכרעה בשאלה אם הם חסויים, במקום על העברת התפוסים לעיון ולהכרעה של ביהמ"ש, כאמור בנוהל.

31. המועצה תבקש להביע את עמדתה גם ביחס לעצם התפיסה של כל הארכיון העיתונאי של העיתונאי, שנאסף לאורך כל שנות עבודתו העיתונאית, לצורך חקירתה של עבירה המתייחסת לנושא, זמן ומקום ספציפיים.

התייחסות לחיפוש במחשבים ובמדיה דיגיטלית

32. במקרה הנדון כאן עולה, באופן תקדימי, גם שאלת החיפוש במדיה דיגיטלית כשמדובר בארכיון של עיתונאי. חיפוש במדיה דיגיטלית מעורר בדרך כלל חשש כבד לפגיעה בפרטיות. חשש זה מועצם כאשר מדובר במדיה דיגיטלית השייכת לעיתונאי.

33. שאלת החיפוש במדיה דיגיטלית נדונה בפני ביהמ"ש העליון בבש"פ 7917/19 אוריך נ' מ"י¹¹, שם דן ביהמ"ש בצו חיפוש שהתבקש במסגרת עבירה של הטרדת עד בפרשה המכונה "פרשת 4000". החיפוש שם התבצע בטלפונים חכמים המוגדרים כ"מחשבים".

34. ביהמ"ש ניתח שם את היקף הפגיעה הפוטנציאלית הטמון בצו חיפוש במחשב או בטלפון חכם, תוך שהוא מפנה להוראת סעיף 23א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), התשכ"ט-1969. להוראת חוק זו, כמו גם להכרעתו שם של ביהמ"ש הנכבד, יש השלכה גם על ענייננו.

35. במקרה שלפנינו נתפסה מדיה דיגיטלית מסוגים שונים ובהיקפים גדולים ביותר, ולכן מתעוררת ביתר שאת שאלת אופן החיפוש בהם כשמדובר בטענה לחסיון עיתונאי.

¹¹ פורסם באתר המשפטי "נבו";

בחינת המתווה שאומץ בתיק זה

36. לפי המתווה שאימץ בימ"ש קמא הנכבד בתיק זה, יתבצע החיפוש לפי מילות חיפוש, לוחות זמנים, וזהות הגורמים שלגביהם יערך החיפוש, תוך הבטחה שלא יבוצע עיון או הפקה של תכנים בין עיתונאי למקור.
37. המועצה מבקשת להשתתף בדיון שבו יקבע אם מתווה זה אכן מספיק לשמירת החסיון העיתונאי, ואם די בביצוע החיפוש ע"י היחידה החוקרת לפי קריטריונים אלה כדי להבטיח שלא ייחשפו מעבר למידה הדרושה תכנים בין עיתונאי למקור.
38. בנוסף, מבקשת המועצה להביע את עמדתה בשאלה אם החיפוש על ידי היחידה החוקרת לפי קריטריונים אלה מספיק גם להגנה על זהות המקורות שאיתם עובד העיתונאי.

סיכום

39. המועצה סבורה כי ההחלטה בערר דנא היא בעלת חשיבות מיוחדת לעתיד לבוא בכל הנוגע לסוגיית חסיון מקורות ומידע עיתונאי, ולהיקף ואופן החיפוש במדיה דיגיטלית של עיתונאי.
40. לאור האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות כמבוקש בכותרת, ולאפשר למועצה להצטרף להליך כ"ידיד בית-המשפט".
41. את המועצה מייצגות החתומות מטה במסגרת תפקידן הציבורי במועצה.
ייפוי כוח מצ"ב ומסומן "נספח ג" לבקשה זו.

עו"ד ארנה לין

עו"ד יעל גרוסמן

ב"כ המבקשת